

tíðindablaðið

sosialurin

Telefon 118 20
Argjavegur 26, 3800 Argir
Postsmoga 76, 3800 Tórshavn

Útgevandi: P/f Sosialurin ©
Ábyrgdarblaðstjóri: Jan Müller
Fyrirskotsstjóri: Krisjan Dahl
Bláðfólk: Hogni Djurhuus
Randi Jacobsen
Tórfinn Smith
Ljósmyndari: Kaimar Lindenskov
Uppseting: P/f Sosialurin
Prent: P/f Pressan 1981

Studningur til fiskivinnuna

Í GREIN í blaðnum hjá fiskasøluni »Okkara Millum« hevur fiskivinnustjórin avdúkað eitt sindur um ætlanina við eini komandi prísáseting av fiskisæl.

M.A. er ætlanin at avtaka ráfiskagrunnin í núverandi líki. Í staðin er ætlanin at virkið skal gjalda sín prís fyri fiskin, og studningurin skal so gjaldast út gjøgnum studningsnevndina. Vit fara at loyva okkum at koma við viðmerkingum til hetta uppskot, og vilja eisini royna at lýsa hvussu hetta kemur at virka í praksis. Vit kunnu taka kongafiskin, sum í dag umboðar ein týðandi part av okkara veiðu, men sum samstundis er ein studningskrevjandi vinna. Um vit nú hugsa okkum uppskotið hjá fiskivinnustjóranum gjøgnumført kemur avreiðingargjaldin hjá fiskimonnum knappliga at vera 2 kr. í staðin fyri 5 kr. pr. kg. Restin av partinum fyri túrin verður so útgoldin sum studningur úr lönjavnargrunninum. Og sum gongdin hevur verið seinasta árin verður tað tá størri parturin av túrinum sum verður útgoldin sum studningur.

HETTA fer ikki at bera til, og fer hetta at seta fiskimannin í eina olussu støðu, sum skal liva av studningi. Áhugavert er at hyggja at hvør ið egentliga átti at fingið studningin. Tað er nevniliga so, at av marknaðarprísinum kemur tann minsti parturin fiskimonnum til góðar sum avreiðingargjald. Kongafiskur er millum tey biligu fiskasløgini, har stórir partur av marknaðarvirðinum fer sum útreiðslur á landi frá farmagjald og til skiftisavlop til flakavirkini. Vit eru vitandi um, at sum príslegan hevur verið seinastu tíðina, fær tann sum veiðir bert 25% av marknaðarvirðinum, meðan »landsíðan« fær tey 75%. So skal nøkur nýskipan gerast her, so eigur hon heldur at vera tann, at studningurin verður býttur til øll liðini í framleiðsluni, soleiðis at sjálvt fiskasølan fekk studning, tí hon ikki kann útvega ein studningsleysan prís. Var hetta gjørt, kundu fiskimenn so uttan himpr tikið móti einum studningi, sum

oddagrein

svaraði til teierra part av marknaðarvirðinum. Ein slík skipan vildi eisini givið monnum eina sanna mynd av marknaðarstøðuni. Tað gera núverandi avrokningargjöld ikki, tí av teimum dýru fiskasløgnum verður ein nógv størri partur av marknaðarprísinum útgoldin sum prísur enn av teimum biligu fiskasløgnum. Útreiðslurnar av at virka tær eru jú tær somu.

EITT annað er tað, at skal nýskapað á hesum økinum, so eigur eisini útgjalding av studningi at verða tikið við. Við enn galdandi skipan gjalda virkini studningin gjøgnum ráfiskagrunnin og fáa samlaðu upphæddina aftur úr lönjavnargrunninum. Hendan partin av studninginum fáa fiskimenn tiskil saman við avrokningini. Men allur annar studningur verður goldin úr lönjavnargrunninum aftaná, at hesin hevur fingið avrokningina frá reiðarinum.

HETTA merkir at ein partur av inntøku fiskimanna verður goldin kanska ein mánaða aftaná at avrokningin er komin. Her vilja vit mæla til, at virkini koma at leggja allan stuðul út, uttan mun til um hetta er studningur, sum skal býttast samb. sáttmála, ella hetta er reinur rakstrar- ella manningarstudningur. Hetta vildi merkt, at fiskimenn kundu fingið allan sín ágóða saman við avrokningini. Fyri virkini vildi hetta ikki verið tann stóri munurin, tá tey frammanundan umsita ein stóran part av studninginum.

FYRI fiskimenn vildi hetta merkt, at teir fingi sín ágóða fyrr og í einum, og fyri lönjavnargrunnin vildi hetta merkt ein munandi meira einföld skipan. Og hetta vildi aftur gjørt grunnin færan fyri at avgreitt gjaldingar munandi skjótari enn nú.

FISKIVINNUSTJÓRIN hevur sagt frá, at málið liggir í landsstýrinum. Vit mæla til, at landsstýrið eisini hevur hesi sjónarmið í huga í teirri víðaru viðgerðini.

i.

tjak og meiningar

Friðing av bankum og landgrunni

Til fiskivinnutáttin, Útvarp Føroya, Tórshavn.

Viðvikjandi uppskotinum um 24 tíma friðing av bankum og landgrunni.

Í seinasta fiskivinnutátti Útvarpsins varð stutt trivið í uppskot FRAMSÖKNARFLOKSINS, um at friða føroysku fiskileiðirnar í 24 samanhangandi tímar, millum kl. 16.00 leygar dag og kl. 08.00 mánaag. Har kom tianverri tann misskiljing í, at lurtarin fekk ta fatan, at talan var um friðing í 40 tímar, hóast talan bert var um 24 tímar.

Fiskivinnutátturinn hevur spurt 2 skiparar, ein trolaraskipara og ein línubátsskipara, um hvat teir halda um uppskotið. Sum uppskotsstíllari kundi eg hugsað mær at gjørt nakrar viðmerkingar til tað teir føra fram, og annars útdýpa tankarnar aftanfyrri uppskotið nakað meira.

Trolaraskiparin segði, at onki skil var í uppskotinum, tí tað fæddi við sær at teir komu at leggja stillir onkran sunndag, og so mistu teir fiskitíð. Ætlanin við uppskotinum er júst, at fiskiskipini skulu missa fiskitíð, fyri harvið at verja okkara nógv niðurfiskaðu fiskastovnar móti totalari oyðing. Hetta fyrri at fiskiskipini ikki skulu verða »noydd« at leggja 7 dagar still um vikuna.

Línubátaskiparin helt heldur ikki uppskotið vera

gott, við teirri grundgeving, at teir kanska komu at leggja stillir onkran dag í góðum streymi. Litil dugur hevði verið í at friða, um friðingin bert skuldi verið galdandi teir dagar, sum skipini alikavæl ikki fáa fiskað.

Grundgevingarnar hjá skiparunum báðum høvdu verið av teimum bestu, um talan var um veiðubann í ávíst tíma- ella dagatal fyrri at spart greiðir ella olju ella fyrri at hvílt manningina. Men tey viðurskiftini falla uttanfyrri rammuna av nevnda uppskoti.

Uppskotið gongur bert út uppá at verja fiskastovnin móti ovurfisking. Ein ovurfisking sum, um hon sleppur at halda fram, kemur at føra alla okkara fiskivinnu, bæði á sjógv og landi, út í stórt ófóri.

Ikki man vera lætt at finna ein betri friðingarátt, skulu vit røkka endamálinum, sum er

1) at friða øll fiskasløg á øllum fiskileiðum allar árstíðir eitt ávíst dagatal.

2) at friða soleiðis, at øll skip, allar manningar, øll flakavirkir og alt arbeiðsfólkið merkjia friðingartiltakið so javnt sum gjørligt.

3) at bera uppfyrri at friðingartiltakið skal kunna tileinkisgerast við at umgera (konvertera) friðingardagarnar til viðlíka halds- ella landingardagar.

Hóast fleiri skiparar

siga at uppskotið er gott, so er ongin ivi um, at teir báðir skipararnir, sum útvarpið tosaði við, ikki eru einsamallir í parti. Men verður hugsað eitt sindur um tað, ið her er ført fram, og um tað, sum kendir og royndir skiparar sum Henrik Old og Jógvan I. Olsen førdur fram, so kunnu vit øll vera samd um, at vandi er á ferð, og at nakað munagott má gerast í bræði.

Mangar eru tær broytingar og tey tiltøk innan okkara fiskivinnu, sum eru dømd »skilaleys«. Nevnst kann til dømis tað, fyrri mong, »skilaleys« tjóðveldisuppskotið, um at fremja vaktarbroyting til 6 og 6 umborð á trolarum. Man nakar í dag kalla tað skilaleyst? Hugaligt hevði tað verið fyrri bæði núverandi og fyrrverandi fiskimenn at upplívað, at fiskiskip loystu frá landi mánamorgun og komu innaftur friggjadag (summi á landi hava longu fri á middegi friggjadag), so vala er tað nakar (kapitalurin undantikin), sum ikki unnir fiskimanninum at leggja í havn leygdag og sunndag. Og tað serliga ikki um hann liggur í havn fyrri at verja fiskastovnarar móti avoyðing.

Tórshavn, 24. nov. 1987
Adolf V. Hansen

Sjúkrahús í Eysturoynni

Harra lögmaður,
Atli Dam,
Føroya Landsstýri,
Tinganes,
100 Tórshavn

Tá eg skrivi til leiðaran av Landsstýrinum, so er tað fyrri at fáa greiðu á, hvi uppskotið um sjúkrahús millum Fjarða í Eysturoynni fær so ósákliga viðgerð og hvør hevur við hvat at gera í heilsuálum, tí at talið av nevndum á hesum øki veksur.

Í telefonsamrøðu við Ríkisumboðsmannin, sum er limur í Ráðleggingarnevndini, fekk eg at vita, at hann onki hevði við heilsuálum at gera longur, hvat ger hann so í hesi nevnd — virkar hon?

Eg havi fingið eitt bræv

frá einari nevnd, sum kallast fyrri Løgtingsins Almanna- og Heilsunevnd. Hon skrivar, at onki uppskot er komið inn á ting frá Landsstýri ella nøkrum flokki um at byggja sjúkrahús í Eysturoynni. Til tað er at siga at uppskotið varð sent til Føroya Løgting frá Skála Kommununi og varð lisið upp á tingi 28. april 1983 og verður stuðlað bæði av fleløgum, kommunum og einstaklingum. Á einum politiskum fundi herfyri viðgekk Lassi Klein, landsstýrismaður, at tað var grundarlag fyrri einum sjúkrahúsi í Eysturoynni. Landsstýrið visir á meting Ráðleggingarnevndarinnar 26. mars 1986, sama dag sum hon valdi for-

mann. 8 mánaðir aftaná nevndin varð vald við eg spyrja lögmann, hvussu kann ein nevnd taka eina sakliga støðu bert á einum fundi, tá hon er 8 mór. um at velja formann?

Tá eg spyrji, er tað tí, at landsstýrið valdi formann inn í nevndina og skuldi verið tað nærmasta til at greiða frá, hvat henda nevnd metir seg eftir. Tí vil eg heita á lögmann um at kalla landsstýrismannin í heilsuálum og onnur, sum hava havt hetta mál um hendi, til sín og fáa greiðu á, hvat hent er og ansa eftir, at uppskotið verður sakliga viðgjørt.

Eitt sindur um tað almenna í mun til tað einstaka menniskjað.

Her er støðan tann, at